

Slovenska Gospodinja

Izhaja vsako 1. soboto v mesecu.
Lastnik: Prva jugoslov. tovarna
kavinih surogatov v Ljubljani

Leto I. V Ljubljani, 4. svečana 1905.

Št. 2.

Uredništvo »Slovenske Go-
spodinje« je v Ljubljani, Mestni
trg šte. 17

Ženska, čitaj!

Stoletja in stoletja je bila ženska ponižna, krotka ovčica, katere namen je bil služiti vedno drugim, žrtvovati se — ali pa je bila lepa »boginja«, »sfinga«, ki se ji je klanjalo in jo občudovalo vse. Vendar je tičalo celó v teh čudeznih »umotvorih« zatirano, povsod prikrajšano in pohabljeno človeško bitje... Toda časi so se izpremenili, izpremenilo se je tudi ljudsko naziranje. Tudi za žensko je nastopila vsaj deloma doba duševne svobode. Ženska mladina stremi z vsemi silami za tem, da postane »človek«, enakopraven moškemu; že davno se ne zadovoljuje več z ulogo naličkane in naličkane — punčike brez razuma, brez samostojnosti in zato tudi brez pravic, ali z ulogo slabo plačane težakinje.

Učiti se, kaj znati in vedeti, poznati življenje, to je geslo že mnogih mladih deklet sedanjega časa. In dočim sta jim bili odprti prej le dve poti: pot do zakona, ki so se mu bližala dekleta nevedna, z gosto tančico pred očmi in pot v sužnjost dekleta ali delavke, — so odprta današnji ženski tudi vrata na vse strani v svobodno življenje, v razne poklice in stanove.

Pametne, razumne matere ne vzgajajo svojih hčerk več v pasivne igrarice, ki si ne priučé vso svojo šolsko dobo niti toliko — računstva, da bi mogle proračuniti pozneje v zakonu gospodinjske in toaletne izdatke z dohodki svojega moža, ki nimajo ničesar drugega, s čimer bi imponirale svetu kot »umotvore« svoje šivilje in pa — soprogovo ime. Zavel je drug zrak, in marsikatera mati je prišla že do spoznanja, da treba ženski predvsem kaj znati in vedeti, da je najboljša, najdragocenejša dota dekletova umstvena in srčna naobrazba ter spretnost in izvežbanost v štedljivem gospodinjstvu.

Tudi Slovenci imamo že dokaj šol za dekleta: osemrazrednice, višjo dekliško šolo, pripravnice, obrtne šole, gospodinjsko šolo ter razne višje tečaje, ki se v njih naša dekleta lahko širše in temeljiteje izobražujejo. Toda vse to je za življenje premalo. Tudi

ko dovrši dekleta eno teh šol, treba skrbeti še za njen nadaljni pouk; sedaj je šele treba dekletu predelati in uporabljati tvarino, ki si jo je pridobilo v šoli. Za to pa imamo — knjige. Čitanje je ženstvu po šolski dobi edino sredstvo, da ne pozabi onega, kar je pridobilo v šoli ter da napreduje in koraka vzporedno z moštvom. Z napredovanjem sveta mora napredovati tudi ženska, sicer je nihče resnično ne spoštuje, nikdo ne upošteva, nego jo vsakdo prezira kot nevednico brez izobrazbe in brez duševnega obzorja. Zato, ženske, čitajte — čitajte!

Čitati pa ne smeš samo romanov in povesti, zanimati se je treba v prvi vrsti za dnevna in politična vprašanja, — saj politika je sočasna zgodovina —, čitati treba poljudne znanstvene razprave: naravoslovne in zgodovinske spise, razmotrivanja o kulturnih pridobitvah in potopise. Poleg tega pa čitaj seveda tudi leposlovno berilo.

Toda malokatera ženska, bodisi dekleta ali mati, pa zna čitati s pridom. Mnogo jih je, ki »požirajo« berilo ter zasledujejo pri čitanju le glavno dejanje, takozvano rdečo nit in se zanimajo v prvi vrsti le za to, ali postaneta koncev koncev »on« in »ona« vendar še soliden zakonski par. Malokatera uživa povest, črtico ali roman v celoti, kot en sam harmoničen izraz pesniške duše. Da pa doseže to, bi ne smela čitateljica v knjigi nobene strani preskočiti ali malomarno in brez zanimanja pregledati. Zato ne smeš izpuščati popisov narave, psiholoških razmotrivanj, naravoslovnih, socialnih in drugih objasnjevanj; zato ne smeš prezirati razgovorov o slikarstvu in umetnosti sploh, razmišljanj, katerih je v zares dobrih romanih vse polno. Ako pa to delaš vendarle, nimaš resničnega in pravega vtiska, — delo si prečitala brez koristi!

Svoje mnenje, kako je treba čitati n. pr. leposlovno delo, morem razložiti najbolje s primerom! Ako hočete imeti užitek od pokrajinske slike, ne boste gledali posameznega drevesa, posameznega občestnega kamna, v daljavi izgublajočega se vrha snežnika, — ne boste pritiskali svojega nosu k platnu ter iskali posameznosti, nego stopili boste nekaj korakov nazaj ter pustili tako vso sliko obenem vplivati na svoje

oko in na svojo dušo! Ako hočete uživati pogled na kiparski umotvor, ne boste ogledovali posebej vsakega dela, nego se postavili tako, da pregledate hkratu vse delo kot celoto, enotnost.

Isto je z uživanjem povesti, romana ali novele. Jezik, slog, ideje, vodilni sujet, opisi narave, slikanje značajev, popis duševnega valovanja duš in risanje notranjih in zunanjih konfliktov in katastrof, — vse to se mora v duši čitatelja zlit v en sam velik čut. In le ta enotni čut more šele odločati na bralčev duh, da sodi pravično pisatelja in njegovo delo!

Zato pa je abotno, obsojati pisatelja zaradi ene same strani njegovega dela ter prezreti ob tem vse druge njegove umetniške vrline! Ne pozabimo nikdar, da je individualnost, posebnost pisateljevega značaja glavno, vse drugo pa le dodatek! Ne pozabimo pa tudi, da so prav navidezne ali celo resnične hibe včasih vsaj zanimive, instruktivne, karakteristične!

Absolutno novega, v vsakem oziru originalnega ni v umetnosti sploh več! Vse je že bilo tu! Nov pa je lahko slog, nova je lahko tehnika, originalna je lahko oblika, v katero je vlil umetnik plod svoje duše! Zato nas mora pri čitanju zanimati vedno način pripovedovanja in kako razpreja pisatelj svoje misli in ideje. In od teh idej ima naš razum, pa tudi naše srce glavno korist. Kakor duša v telesu, je tudi ideja v umotvoru bistvo. Brez duše ni življenja, brez idej ni umotvora. Žal, da tega večina čitateljic ne vé, in zato pravi prav primerno A. C. Schönbach: »Pri izobrazovanju deklet nima odgoja, kako se čita pravilno, nikakega prostora. Razume se potem seveda, da tudi odrasle ženske pravzaprav ne znajo izkoristiti dobrih knjig, če se sploh primeri srečen slučaj, da jih dobe v roke. Ženske obstajajo pri svojem čitanju vedno pri vnanjostih, dotikajo se stvari le na površju, namesto da bi prodrle v jedro. Če govoré potem o tem, kar so čitale, je to le čebljanje, klepetanje, ki je sicer včasih prav ljubeznivo in zabavno, a vendar je to žensko govorjenje o knjigi slično hrumu, ki ga povzročajo udarci slabo montiranega klavirja: tolkači se pač dotikajo strun, a jih ne zadevajo in zato tudi ne povzročajo nikakega zvoka.« Tako Schönbach.

Tu pa se spominjam še svojega pokojnega profesorja nemščine. Ob neki priliki nam je dejal: »Čitajte rajše malo, a to pozorno, z vsem razumom, z vsem zanimanjem! Imejte v roki vedno svinčnik in zaznamujte ali izpišite si med čitanjem za dotičnega pisatelja posebno karakteristična mesta. Le tako boste prodrle v duševno in miselno življenje avtorja in le tako boste imele od svojega čitanja zares kaj koristi« ...

Po mojem mnenju ne čitaj hkratu več raznih avtorjev, nego ostani pri enem samem. Prečitaj dvoje, troje knjig istega pisatelja in premišljaj o njegovih idejah in tendencah! Ko zapreš prečitano knjigo, razmišljaj, kaj je hotel povedati s svojim delom tvoj pisatelj in presočaj, ali te je prepričal o svojih nazorih.

In pri tem premišljanju odpri knjigo zopet ter poišči iznova ona mesta, ki so za njegovo vodilno misel najvažnejša, najtehtnejša. Tako boš knjigo razumela popolnoma ter si prisvojila njeno jedro za vse življenje.

In ko si tako prečitala vsaj glavna dela enega in istega pisatelja, si poišči ali kupi še njegov životopis, čitaj kritike o njegovih delih in monografije o celotnem njegovem delovanju. Ako delaš tako, se ti priljubi tudi osebna usoda pisateljeva in razumela boš potem še zadnje, kar ti je morda ostalo dotlej nejasno, nerazumno.

Tako je treba po mojem mnenju čitati s pridom in s koristjo! Sicer tako čitanje ni »zabava« v navadnem pomenu besede, a je vendar velik duševen užitek, ki množi in bogati tvojo izobrazbo ter ti daje najboljše orožje v boju življenja! Zato, žene in dekleta: Čitajte rade in pametno!

M. V.

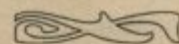

Pri poduku.

»Svobodna danes si še ptica,
že v kratkem bodeš pa ženica,
v dolžnostih biti moraš neumorna
in možu — žena noč in dan pokorna!«

»Oj, slušaj me, duhovni oče,
človeku to je nemogoče!
Telo seveda suženj je navade,
a kaj, če duša iz okov se vkrade?«

Márica II.

Bregarjev travnik.

Spisal Janko Kötler.

V senci pod visoko samoraslo črešnjo je ležal Bregarjev France kakor vselej, kadar ga je bilo preveč. Vročá poletna soparica, preobilo zaužito vino, dolga pot, jeza, skrb in strah: vse to mu je zmedlo in zgnetlo možgane v čuden, omotičen kaos... Predrzní vrabci so objestno cvrčali nad njim, skakljaje od veje do veje ter zobali in pokušali prezrele, tuintam že prisehle črešnje, z močnimi kljuni so pulili sladko meso od koščic, da se je nazadnje marsikatera sprožila s peclja ter kanila spečemu Bregarju na obraz.

Ob cesti je stala hiša in tik za njo gospodarsko poslopje. Na prvi pogled bi uganil vsakdo, da ima to stanje slabega gospodarja; vse je bilo zanemarjeno in razdrapano. Kašča — prazna, klet — prazna, senica — prazna, listnik — prazen, le v hlevu se je ozirala v vrata suha kravica, čakaje, da se je kdo usmili ter ji pomoli pest trave ali detelje.

Pred hlevom je bilo obširno gnojišče, pa brez gnoja. Za koruzo so bili pripravili tisti gnojček, kar ga je mogla napraviti uboga plavka čez zimo; nò, oratar, najet, tuj človek, ga je speljal na njivo — pomotoma na tujo, ljudsko njivo, kakor je trdil France — v resnici pa ga je bil prodal gospodar bogatemu Gorjancu in denarce pognal po vedno suhem grlu. In tako je morala rasti Bregarjeva koruza — hočeš... nočeš... — brez gnoja. V globoki luži se je namakalo nekaj kolačev bekovih šib — takozvanih krovnic, kajti vse strehe so kričaje prosile krovca, toda zaman. Tiste dni je Franceta neprestano mučila neznosna žeja, prodal je škopo, krovnice pa so ostale za prihodnjo — žejo...

Medtem ko se je France zibal v mehki travi ter sanjal svoje meglene sanje, je snela Bregarica koso iznad hlevnih vrat, poskusila ostrino, potegnila parkrat z oslo z desne in leve preko nje, izvlekla iz kolarnice voziček ter se odpravila nakosit poklaje za lačno plavko.

Tedaj pa ji privihra nasproti edini, petnajstletni sin Boštjan, ves objokan in zasopljen.

»Jezes, Jezes, Jezes!...«

»Kaj pa je za božjo voljo?«

»Jezes, Jezes... naš travnik, naš travnik!...«

»Nò, tèk povej, kaj je s travnikom?« je vprašala mati hlastno in nestrpno.

»Oče... oče... so... ga... prodali!«

»Za pet ran krvavih!«

»Prodali, prodali, in danes zjutraj so bili šli delat kupno pismo!«

Nesrečni ženi je ušel voziček iz rok, kosa ji je zdrknila na tla, da je rezko zazvenela in ta glas je bil v nekakem soglasju z njenimi čustvi.

»Travnik, naš travnik!« je kričal, jokal in tulil Boštjan po dvorišču. »Kaj bomo polagali naši plavki, kje kosili za njo, s čim jo napasli?« Krik in vik je bil privabil več sosedov in sosed; vsem se je smilil deček.

»Kdo pa ga je kupil, menda vendar ne tista pijavka, tisti Gorjanec?«

»Da, ravno on.«

»O, požeruh zapravljivi, tudi tebi ne izostane beraška palica!... Gorjanec praviš? Precej stopim k njemu, morda se da še kaj rešiti.«

»Pastir mi je pravil, da so pili že dolgo na travnik in da najbrže niso dobili kdovekaj na roke.«

»Jej, jej, kaj naj začnem,« je zaječala Marjana.

»Koliko pa je dal zanj?«

»Ne vem...«

»Pritožite se pri sodniji,« je svetovala soseda s solzami v očeh.

»Ne pomaga nič, on je gospodar, dela torej, kar hoče,« je pripomnil nekdo izmed množice.

»Ta ne bi bila slaba, še je pravica na svetu, še, samo poiskati se je mora,« je modroval nekdo. »Denite ga pod varuštvo!«

»Kako?«

»I, kako? Županstvo naj naredi spričevalo, da je France res zapravljivec in pijanec, ki požene v kratkem vse, in sodnija mu postavi varuha.«

»To ni mogoče, ker je Gorjanec župan!«

»To je res, vendar pa ti pravim, Marjana, pozikusi.«

»Zdaj je vse zastonj, zdaj smo proč, čisto proč!... Jezus Nazarenski, ti se nas usmili! Vse je izgubljeno, beračit pojdemo!« In oklenila se je Boštjana ter jokala na ves glas...

Tam pod črešnjo se je tedaj dvignil France. Ne navadni šum in hrum, jok in stok ga je bil prebudil iz pustega spanja. Noge so se mu nekoliko šibile in v glavi mu je šumelo, kakor šumi v daljavi čez jez padajoča voda. Nekako čudno se mu je krčilo srce. Z dolgimi, razmršenimi, osivelimi lasmi, pomešanimi s kurjim perjem, ki se ga je bilo prijelo pod črešnjo, zabuhel, mrklega in nejasnega pogleda se je približal razvneti množici.

»Na, ravno prav, sedaj je tu!«

»Kaj pa je pravzaprav, da vas je toliko? Kje ste se vzeli?« je vprašal resno in z negotovim glasom.

»Zdaj pa še povprašuje, kaj je, kakor da ne ve,« se je zgrozila sicer pohlevna in krotka Cebinova Neža. »Jaz bi ti navila uro, ko bi bil moj!«

»Marjana, le po njem; udri ga!« Taki in enaki klici so doneli od vseh strani.

»Vraga, ali je sodnji dan, da so zbrane vse copernice na mojem dvorišču?«

»Kaj? ... Me copernice?! ... Marjana, daj ga no, daj ga no!«

France je kmalu uvidel, da taki premnožici le ni kos, zato se je začel odmikati.

»Zdaj nam ne uideš, zdaj že ne!«

»Marjana ga naj, mi ga ne smemo.«

»Ali je res, povej, ali je res?« ... se je oglasila sedaj Marjana z visokim, hripavim glasom.

»Kaj, res? ... Prodali sem ga.«

»Torej vendar? ... In komu?«

»Kaj me izprašuješ, kakor na spovedi, saj veš... Gorjancu.«

»Gorjancu? — in za koliko?«

»Za dve sto, dovolj je drag, nihče bi ne bil dal več.«

»Za dve sto?! Saj je bil med brati vreden svojih pet ali šest sto! ... Jezus Nazarenski, sedaj smo pa proč, proč smo! ... O, tako pa ne! Tu ostani, še nisva pri kraju! Ali se ti nič ne smili otrok, ki kmalu ne bo vedel, kje mu je tekla zibel, ki bo moral izpod rodne strehe? Ne, tebi se ne smili, ti nimaš srca! ... In kje imaš tiste groše, skupiček za travnik, za naš travnik? ... U—u—u!«

»Kakšne groše? Dolg sem plačal, pa usnje sem kupil za obutev, več pa ni bilo.«

»Kakšen dolg? ... Gorjancu?«

»Komu pak!«

»Pijanec!« V tistem trenutku so se seznanile Marjanine delavne in žuljave dlani z neobritimi Francetovimi lici...

»Le ga, le ga, kar se da!... Le dotakni se je, samo prst položi nanjo,« mu je donelo od vseh strani.

»No, pa kaj,« se je branil France, »ali sem koga ubil?«

»Še več, vse tri boš pogubil, vse tri,« ugovarjala je Marjana in ga pehala pred seboj. France je uvidel, da je bitka izgubljena, zato se ni branil kar nič, le komolec je molil od sebe, kakor bojni ščit. In res je po komolcu priletelo največ udarcev, sunkov, bunk in batin...

Tedaj je nesla stara Francetova mati po poti od potoka sem butaro suhljadi. Sključena starka začuje vpitje, hipoma izprevidi, kaj se vrši, po bliskovo zvrne drva na tla in plane med sina in sinah. »Nè, tepla ga pa že ne boš, mojega Franceta že ne!«

»Travnik je prodal, grdoba!« ...

»Travnik? ... E, pusti ga, zmenita se zlepo! ... Zijala, kaj samo zijate, saj vidite: ubila ga bo!«

»Naj ga, saj ga ni škoda!«

»France, moj France, beži, beži odtod!«

Vse je kričalo: križaj ga, križaj ga, samo ona edina je imela sočutje ž njim, ona edina ga je branila. Hvaležno je uprl svoje oko v velo starko in šepnil: »Ne morem« ...

In mati je poskočila kakor levinja ter zakričala: »Stran!«

In res je mogočno vplival ta krik obupne matere na razjarjene duhove,

»Dovolj, dovolj!« ...

»France, pojdi!«

»Saj grem lahko sam, mati.« Lahko se izvije materi iz rok, v tistem trenutku pa izgubi ravnotežje, zmanjka mu tal in v velikem loku pade vznak v mlako. Šumno mu pljuske gnojnica preko glave.

»Moj otrok, moj otrok se topi pred mojimi očmi!« je klicala uboga starka. »Na pomaganje!«

Izvlekli so ga in položili na travo. Še enkrat je čudno zavil oči, stresnil se in — po njem je bilo.

»France, France, — otrok moj! — Oče, — oče!« — so ga klicali, toda doklicali ga niso.....

Danes gospodari pri Bregarju Boštjan. Priden in umen gospodar je, lepo ženo ima in kopo zdravih, cvetočih otrok.

Zdravilo.

Da v svetu pozabim izgubo,
veselo pohajam okrog,
izbiram si, kar mi je ljubo,
saj svet je bogat in — ubog...

Če ljubček mi ta ne ugaja,
si boljšega iščem moža,
ah, saj izgubljenega raja
mi nikdo nazaj več ne da.

P. pl. Z.

Pismo iz Trsta.

Cenjeno uredništvo!

Zavod sv. Nikolaja v Trstu obstoja že sedmo leto, ali še sedaj pozna malokdo pravi njegov namen: Misli se vobče, da je to nekaka posređovalnica za službe, ter ga kakor takega cenijo vse one gospe, oziroma gospodinje, ki potrebujejo služkinj. In vendar je namen zavodu tako vzvišen in plemenit, da mu ga ni enakega na Slovenskem ter bi zaslužil, da se naše ženstvo pač bolj zanima zanj in ga podpira v večji meri. Zavod sv. Nikolaja sprejema oni sloj ženskega spola, ki je nanj pozabil ves svet. Namen mu je, skrbeti za dušne in telesne potrebe slovenske služkinje; braniti jo pred izkoriščevalci njenih telesnih moči, pred zatiralci in pohotneži, skrbeti za njeno zdravje, učiti je čistosti, navajati je k štedljivemu gospodinjstvu in k lepemu vedenju, paziti na njeno moralo, voditi jo, širiti ji njeno, tako omejeno duševno obzorje, učiti jo ljubiti svoj lep materni jezik in lepo slovensko domovino, učiti jo misliti in spoštovati samo sebe, — sploh napraviti iz nje človeka, koristnega človeški družbi. To vse je namen zavoda, ki je dosegel že velikanske uspehe v narodnem in tudi v gospodarskem oziru. Ponosno nastopajo tu naše sirote ter branijo javno svoj lep slovenski jezik. Poslužujejo se ga javno na ulici pri nakupovanju, sploh povsod. Od tujerodnih gospej zahtevajo, da se njih jezik spoštuje in cení. Pripetili so se slučaji, da je dekle pri-jokalo v zavod, češ, da je gospodinja žalila njen jezik in njeno narodnost ter nikakor ni hotelo več k taki gospodinjji. Spoštovali smo tako rodoljubje ter poučili gospodinjjo o njenih dolžnostih. Tako je izginila v tržaških družinah popolnoma ona psotka »ščava«, pač pa jo je nadomestil lepo zveneči naslov »Slovena«. Pridite, Vi vsi, ki družega ne znate, nego kritizirati, ter se prepričajte, kako nastopa slovenska služkinja v Trstu! Ona javno na ulici kramlja v svojem jeziku, in gorjé tovaršici, ki se sramuje svojega jezika, narodno nezavedno dekle se mora hočeš nočeš poboljšati, ako noče, da je javno ne prezirajo in jej ne očitajo njene mlačnosti!

Da, naše gospe bi se lahko učile od slovenske služkinje ljubiti svoj jezik! Srce mi kipi radosti, ko priteče zavedno dekle ter mi v eni sapi toži: »Gospa, nikaar ne vzemite v društvo te ali one«, — tu imenuje ime dotične — »ker se sramuje govoriti slovenski.«

Uspeh v narodnem oziru je velikanski; treba je bilo videti razmere pred ustanovitvijo zavoda in pa sedaj! Deklè pred ustanovitvijo zavoda se je sramovalo svojega jezika, svojega rodu, tako da so nam naše služkinje polnile Trst z renegati, ker so lastno deco potujčevale. Sedaj pa kupujejo slovenske služkinje

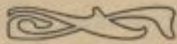
slovenske liste »Edinost« in druge ter poznajo vsak pojav na polju slovenskega slovstva.

Kako blagodejno upliva na dekleta, da se zbirajo v svoji hiši, kjer se govori izključno slovenski, kjer se shajajo Slovanke iz vseh krajev! Tu so zastopane Poljakinje, Čehinje, Slovakinke, Srbkinje, Hrvatice in celo Rusinje. Strogo je prepovedano občevati med Slovankami v tujem bodi si v nemškem ali laškem jeziku. Govoriti morajo vsaka v svojem, le tako spoznajo sorodstvo slovanskih jezikov. Čudom se čudi vsakdo, ko se po par urah medsebojnega občevanja tako lepo razumejo, kakor Štajerka in Kranjica med seboj. Vpliv takega občevanja je velikanski. — Odpira se jim pri tem nepoznan, nov svet. Ceniti začno sebe, svoje slovanske sestre in občeslovansko zemljo.

Za danes, gospa urednica, bodi dovolj; prihodnjič Vam pa nadalje opišem namen in korist našega zavoda.

Slovanski pozdrav od Vaše

Zmagoslave.

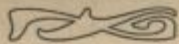

Megla.

V polju megla se svinčena vlačí,
cvetke krije ko mrtvaški prt,
kakor gora težka bol mi tlačí
dušo, srce . . . To bo moja smrt.

S polja veter razsejal je meglo,
cvetke drobne vzbuja solčni žar.
Ah, kedaj pa meni bo odleglo? . . .
Srce bolno, ah, nikdar . . . nikdar!

Márica II.

Bajka o potresu.

Spisala Márica Strnadova.

Svoje dni, ko so živeli na svetu sami dobri ljudje, ni bilo nebo tako visoko, kakor je dandanes. Zvezdice so se ponoči sprehajale po zemlji, in dekleta so jih nizala na nitke kakor bisere in se krasila z njimi. Obešala so si jih okoli vratu, nekatera so si jih vstavljala v oči, a žarke solнца in lune so si vpletala v lase namesto pisanih trakov. Iz lepega sinjega neba so si delale deklice prekrasne obleke in igrale so se z angelčki, kateri so jih učili prekrasnih pesmi. Kadar je bilo oblačno, so se skrivali otroci za oblake, nekateri so se pa vozili po njih ali sedali na nje kakor na konja. Budil je ljudi nebeški petelinček, tako blizu je bilo nebo . . .

Polagoma pa so se ljudje prevzeli. V začetku so ljubili Boga nad vse. Dobregra niso delali le javno in zaradi tega, ker jim je za dobra dela bila gotova nagrada, svojemu bratu niso pomagali zaradi tega, ker

so se nadejali zato milosrčnosti tudi od Boga, ampak zato, ker so čutili v sebi potrebo, delati dobro in varovati se zlega. In molili niso: »Moj Bog, ljubim Te, ker si moja največja dobrotá«, ampak s solzami hvaležnosti so se obračali v nebo in premagani od nečesa tajinstvenega so vzdihali: »Moj Bog, ljubim te, ker je to moja srčna potreba, in čutim, da bi te moral ljubiti tudi v slučajih, ako bi ti, izvor in konec mojega bitja, ne bil tako milostljiv do mene« . . .

Toda človek v sreči rad pozablja, od koga jo je dobil. To se je začelo svoje dni in tako je še dandanes. Človeški rod je v sreči pozabil Boga, češ, srečo uživati je možno tudi brez njega . . .

In Bog jih je hotel opomniti. Dvignil je svoje nebo malce višje in zvezdice je nekaj premaknil ter čakal, kaj bo.

Nekaterim je šla izguba k srcu. Dolžili so tega, dolžili onega, dolžili drug družega, no, bruna v svojem očesu ni videl nikdo! Sklenili so, da sezidajo visok stolp, ki se bo dotikal neba. Zidali so stoletja in stoletja in rod je umiraje čestital naslednjemu na neizbežnem uspehu. In glej! Ponosna stavba se je dvigala in naposled se je dotaknila neba. Uspeha pijani narod se je začel krohotati in se smejati . . . »Kralj stvarstva« je začel v svojem hudodelstvu trgati prekrasno sinje nebo in ga vleči k zemlji in z brezbožno roko grabiti in loviti zlate zvezdice in jih metati na zemljo — —

In prvokrat je zatrepetala zemlja pod človeško nogo od jeze božje! . . .

Ljudje še niso poznali strašne besede »potres«. Nemeli so od strahu, padali na kolena, stegali roke proti nebu, matere so stiskale k sebi svoje nedolžne otroke in so prosile usmiljenja. Mogočni in ponosni stolp se je zibal kakor šiba na vodi in je pokopal pod svojimi razvalinami tisoče predrznih, brezbožnih, nehvaležnih bitij; le predrznosti same, brezbožnosti in nehvaležnosti ni mogel uničiti . . .

Le malo ljudi se je rešilo, a še ti so blagrovali mrtve, kajti zemlja se dolgo ni mogla umiriti. Nebo so pokrivali črni oblaki, iz njih so švigale ognjene kače in slišal se je glas božjega gneva . . . grom . . .

Bedaki! Zidali so si stolp, da bi si potegnili nebo na zemljo in bi pokradli Bogu zlate zvezdice, namesto da bi se po stolpu dvignili v nebo! . . .

In zato je ukazal Bog svojim angelom, naj porušijo stolp. Svoja prekrasna, svetla nebesa in svoje zlate zvezdice pa je dvignil tako visoko, da jih ne more doseči nobena človeška roka več . . .

Iz ženskega sveta.

Občni zbor »Splošnega slovenskega ženskega društva« se je vršil v nedeljo, 22. prosinca ob najlepši udeležbi. Društvo ima nekaj nad 200 članic ter samo 15 članov. V tem društvenem letu je imelo društvo 5 javnih predavanj. Kot posebnega prijatelja društva se je pokazal vseuč. prof. dr. V. pl. Šercl, ki je že opetovano predaval na povabilo društva in so vzbujala njegova predavanja najsplošnejše zanimanje. Poleg tega je imelo društvo tudi predavanja za članice, kjer so predavale ženske same, na kar je polagati največjo važnost. »Splošno slovensko žensko društvo« je tudi član avstrijske ženske zveze, kateri pripada 38 ženskih društev in ki se poteza za ženske pridobitve sploh ne glede na narodnost. Društvo ima prekrasno knjižnico, ki šteje 1825 knjig in zvezkov. Zastopane so vse vrste slovstva. Največje mesto zavzema seveda leposlovje, kjer imajo večino slovanski avtorji, klasiki in moderni, vendar pa ima knjižnica tudi precejšnje število popularnih znanstvenih del. Tekom svojega štiriletnega obstoja je izdalo društvo za knjižnico 1329 K 73 h; velikansko število knjig pa je dobilo tudi darovanih. Društvo je imelo to leto 927 K 44 h dohodkov in 898 K 80 h stroškov, prebitka torej 28 K 64 h. Društvo ima pač lep delokrog ter zasluži najtoplejšega priznanja. Naj bi bila vsaka zavedna Slovenka članica tega društva!

Učiteljice prikrajšane. Nižjeavstrijski šolski zakon, ki prikrajšuje učiteljice v njih pravicah, je potrjen. Učiteljice imajo iste študije, iste dolžnosti, — včasih še večje, ker poučujejo tudi ženska ročna dela, — nimajo pa istih pravic, kakor njih moški kolegi. Njih plača je v celoti manjša; razun tega krati izdana pristranska šolska novela tudi osebno svobodo učiteljice, ker ji prepoveduje omožiti se. Napredno ženstvo je prirejalo protestne shode, na Dunaju je protestiralo 28 ženskih društev proti temu ukrepu, toda bil je vendarle — potrjen. — Na Ogrskem se nihče ne meni za to, ali je učiteljica omožena ali ne, tudi Italija ne zahteva od učiteljice celibata.

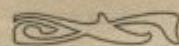
Docentinja na dunajskem vseučilišču? Gospodična dr. phil. Eliza Richter, rojena Dunajčanka, ki je študirala z najboljšim uspehom gimnazijo, dovršila vseučiliščne študije, napravila doktorat ter spisala že več priznanih strokovno znanstvenih del, je prosila, da jo sprejme dunajska univerza kot docentinjo romanskih jezikov. Tu gre predvsem za princip, ali sploh sme ženska — ki ima iste študije in zmožnosti, kot moški — nastaniti se kot vseučiliščna docentinja. Odločal bo v prvi vrsti svečana meseca profesorski kolegij, potem je odvisen odlok še od potrdila naučnega ministrstva. Ako bodo hoteli ostati gospodje profesorji konsekventni, bodo pač morali ugodno rešiti prošnjo gdč. dr. Richter, kajti še preteklo leto je vprašala revija »Neues Frauenleben«

vse dunajske vseučiliščne profesorje, kaj menijo o ženskih študijah in domalega vsi so se izrekli v tem slučaju za ženske jako simpatično in ugodno. — Na Nemškem ni bilo doslej še nobeni ženski dovoljeno izvajati poklic vseučiliščne docentinje. V Švici pa je mnogo docentinj po univerzah; tudi v Italiji jih je šest. Kakšna se pokaže neki Avstrija v tem oziru?

Ženska v Rusiji. Ženski medicinski zavod v Peterburgu je zadobil pravico univerze in dobiva zato lepo podporo od države in sicer je dobilo to žensko vseučilišče to leto 86.000 rubljev podpore, za prihodnje leto pa mu je zagotovljenih 139.000 rubljev. Vsled rusko-japonske vojne je na Ruskem veliko pomanjkanje zdravnikov in zato je dobrodošla tudi zdravnica, ki se jih v Rusiji že itak davno več ne branijo. Rusko ženstvo namerava prirediti letošnje leto svoj prvi ženski kongres, ki se zanj že delajo priprave.

»Ženski vestnik«. V Peterburgu izhaja od kimovca meseca mesečnik »Ženski vestnik«, ki ga ureja ruska zdravnica dr. Pokrovsky. List ima namen zastopati interese ženstva vseh slojev ter se hoče zlasti potezati za popolno enakopravnost žensk z moškimi ter pokazati pot, na katerem bi se borila moški in ženska skupno proti raznim socialnim neprilikom, ki jih menda ni v nobeni kulturni državi toliko kakor v Rusiji. Skupno hočeta delovati Rus in Rusinja v prospeh in v izpopolnitev človeštva. Saj na Ruskem se zdi tudi večini moškim prav in potrebno, da se osvobodi ženska že vendar enkrat duševnega in telesnega suženjstva ter postane sama svoja. Med ruskimi vseučilišnimi profesorji je najti težko kakega nasprotnika ženskega akademičnega obrazovanja. V Kijevu, v Kasanu ter tudi po drugih vseučiliščnih mestih so zahtevali profesorji sami, naj se dovoli tudi ženski študirati. V 4. št. »Ženskega vestnika« pa pravi višji državni pravdnik senata Ščeglovič, da je za človeško družbo važno in celó potrebno, da se dovoli ženski posvetiti se juridičnim študijam in potem izvajati svoj poklic.

Kraljica — študentka. Portugalska kraljica Amalija, ki je stara 40 let, se pripravlja na izpit iz vsega zdravilstva ter postane v kratkem doktorica. — Sestra angleškega kralja, Edvarda, princezinja Lujiza, vojvodinja Argylska pa je promovirala nedavno in je sedaj doktorica prava.

V gozdu.

Nocoj ob njem tam v gozdu je zelenem
na klopici še sedela,
in zrla srečo poleg sebe —
a duša nje je koprnela.

Oko je njeno bilo solzno,
pa skriti znala je bolest,
saj jutri že, ko bo prepozno,
izve vso njeno pač povest...

P. pl. Z.

Doma.

Ohraniti šivalni stroj dolga leta dober, si prizadeva gotovo vsaka gospodinja, vendar je pa trpežnost odvisna od tega, kako se s strojem ravna. Najmanj enkrat v mesecu treba stroj natančno osnažiti. To narediš najlažje, ako nakapaš popolnoma čist petrolej v vse oljne luknjice, kakor tudi na one dele stroja, ki se drgnejo drug ob drugega. Potem goni stroj naprej in nazaj. Petrolej razje staro, strjeno in zasmoljeno olje. Potem dobro obriši vse dele in ko si jih tako posušila, jih zopet namaži, pa ne s petrolejem, ampak z dobrim strojnim oljem. Na ta način ti bo stroj dolgo let dobro tekal.

Masne madeže iz papirja spraviš na sledeči način: Kupi v lekarni nekoliko žgane ali ogljikovokisle magnezije ter jo zmešaj z malo vode, da dobiš gosto kašo. Pomoči čopič v to kašo in namaži z njim mastni madež. Ko se posuši magnezija, jo odstrani z nožem ali z mehko krtačo. Če madež še ni izginil popolnoma, ga namaži iznova z magnezijo, ki jo potem zopet odstrani. — Ali pa položi pod madeže dober pivnik in jih tudi pokrij s pivnikom ter potegni preko njega gorak likalnik.

Petrolejke razširjajo čestokrat zelo neprijeten duh. Tega je kriv večkrat petrolej, pa tudi svetilke same. Te je potrebno česče snažiti, ker posebno nesnažne svetilke rade smrde, a je tudi nevarnost, da eksplodirajo. Novi steni deni v močan vinski kis in potem ga posuši, ker se ti potem svetilka ne bo kadila.

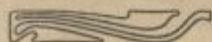
Proti ščurkom je najboljšo sredstvo sledeča zmes: 5 delov boraksa, 3 deli sladkorja in 2 dela pšenične moke. Vse to mora biti zelo fino in dobro zmešano.

Ruska zelnata juha. Prekuhaj lepe liste zelja v slani vodi in deni na vsakega žlico sledečega nadeva: Namočeni in ožeti žemlji primešaj za oreh surovega masla, prideni $\frac{1}{2}$ kg sesekljane kuhane ali pečene mesa, $\frac{1}{2}$ l kuhane riža, drobno zrezane čebulje, na surovem maslu ocvrtega peteršilja, soli, popra in eno jajce. Potem zvij te liste, zveži vsakega z nitjo, položi svalke v kozo na mast, priliz pozneje še par žlic juhe in duši svalke pol ure, da bodo lepo rumeni. Končno odstrani niti in deni svalke v juho.

Ocvrta karfijola. Ako ti karfijola vsled neugodnega vremena ovne in izgubi svojo lepo belo barvo, jo porabiš lahko na sledeči način: Očisti karfijolo, zreži jo na kosce, ki jih skuhaj v slani vodi napol. Potem posipaj te kosce s soljo, poprom in drobno zrezanim peteršiljem in jih pusti tako eno uro, nakar pomoči vsak koscec v redko testo iz enega jajca, mleka in moke ter ocvri vse te kosce karfijole na maslu. Ocvrta karfijola se poda prav dobro k sveže kuhanemu jeziku, k svinjini, ali h kakim ribi.

Jabolčni puding. Napravi široke rezance iz dveh jajc ter jih skuhaj v slani vodi. Olupi nekaj kislih jabolk, zreži jih na listke, primešaj jim sladkorja, cimeta, rozin, civeb ter na rezance zrezanih mandljev. Namaži pločnat model ali navadno kozo dobro s surovim maslom in deni vanjo vrsto rezancev, nato vrsto jabolk in potem zopet rezancev, tako dolgo, da bo kozo polna. Na vrhu morajo biti rezanci; pokapaj jih s surovim maslom in speci puding v pečici. Ko je pečen, ga zvrni na krožnik in ga potresi s sladkorjem ali ga polij z vinsko ali kako drugo polivko.

Pecivo k čaju. Mešaj tako dolgo 6 jajec z 250 grami sladkorja, da se začno peniti. Potem prideni 125 gramov surovega masla, žlico ruma, 750 gramov moke, za 5 h jelenove soli in nekoliko nastrganih limonovih olupkov ali stolčene vanilije. Zgneti to dobro v testo, razvaljaj ga, izreži iz njega z majhnimi modelčki razne oblike, ki jih speci na namazani ploči v srednje-vroči pečici.

Raznoterosti.

Dober svet je pač zlata vreden in marsikdo bi že rad veliko dal zanj, da bi ga mogel dobiti, kadar ga potrebuje. Velikokrat pa se ne ravnamo po nasvetu, ki je koristen za nas, nego pozabimo popolnoma nanj.

Tudi tebi, slovenska mati in gospodinja, hočem danes nekaj svetovati in bodi prepričana, da hočem le tvojo korist. Večkrat si se gotovo vprašala, zakaj so otroci tako blede in slabotni in zakaj je nervoznost tako razširjena. In ti morda sama tožiš, ker imaš slab želodec, mrzle roke in noge itd. Ne bom navajal vseh vzrokov, ki povzročajo te napačne in slabosti; omeniti hočem le, da je glavni sokrivec neprimerna hrana, ki ne daje našemu telesu tega, kar zahteva od nje. Danes naj izpregovorim le o zajutрку.

Povsod, kjer je prodrla kultura in civilizacija, je uvedla tudi rabo kave in čaja. Zavzivanje prave kave, kakor tudi čaja pa je škodljivo našemu zdravju. Kava ima namreč v sebi narkotikon kofeīn, čaj pa theīn, in oba ta strupa uničujeta naše živce, tako da počasi tudi najtrdnjši podleže njunemu vplivu. To dokazuje izkušnja. Seveda zavzijemo vsakokrat le zelo majhno množino tega strupa, a prav to je usodepolno, ker se vpliv ne pojavlja takoj. Omeniti še hočem le besede zdravnika dr. Munde, ki pravi: »Nihče naj se ne čudi, ako človeštvo dan za dnevom bolj propada. Odkar je izpodrinila kava mleko, krompirjevo in prežgano juho, od takrat človeški rod bolj in bolj slabi.« Žal, da govori ta strokovnjak resnico.

Moj nasvet je tedaj: ne zastrupljaj sama sebe in svojcev dan za dnevom z bobovo kavo, ampak skrbi za zdravje in blagor svoj kakor tudi svoje dece in družine! Otrokom ne dajaj nikoli piti same bobove kave, ampak le mleko in bobovo kavo, ki ji prideni sladne kave ali pa zdravilne kavine primesi. Sladna kava se rabi dandanes že v stotisoče družinah in tudi pri nas postaja dan za dnevom Cirilova in Zvezdna sladna kava vedno bolj priljubljena in upam, da jo bodeš tudi ti, slovenska mati, odslej uporabljala. V izpemembo pa ti priporočam kavino primes, katero smo nazvali: Izboljšana zdravilna kavina primes, ki je priznana izvrstna in ki bo v korist ne le tvojemu zdravju, ampak tudi tvoji — denarnici. Odsvetujem pa ti odločno rabo vsake druge cikorijske kot Zvezdne in Cirilove. Pridevaj bobovi kavi le to Cirilovo ali pa Zvezdno cikorijo, ki ni le najboljša, ampak je tudi domače blago.

Slovenska mati, narodna gospodinja! Uvažuj nasvet moj, ki želim le dobro tebi in tvoji družini. Vpoštevaj tudi klic, ki doni po vsej naši slovenski domovini: Svoji k svojim!

P. n. čitateljicam in čitateljem!

Današnja številka smo zopet razposlali vsem svojim cenj. trgovskim prijateljem, odjemalcem naših izdelkov, ter pripominjamo, da sledeče številke sprejmejo le oni gospodje trgovci, ki bodo list zahtevali. Vsi naši trgovski prijatelji, ki žele list za svoje kupovalke naše cikorijske, naj izvolijo naročiti list in s jim bode »Slovenska Gospodinja« brezplačno pošljala v zaželjenem številu.

Cenjene bralke pa prosimo, naj izvolijo zahtevati list pri svojem trgovcu, ki ga dobiva od nas na zahtevo za stonj. Ker izide vsaka številka v veliko tisoč eksemplarih, bi nas posamezno razpošiljanje stalo pre mnogo truda in časa, in bodemo direktno pošiljali le onim kupovalkam naše cikorijske, ki bodo to izrečno zahtevale. Pri tej priliki prosimo vse rodoljubke, naj razširjajo in priporočajo naš list, a naj kupujejo tudi domače, narodno blago **Cirilovo in Zvezdno cikorijo**.

Poštni uradnik: »Pismo je pretežko; treba bo znamke za dvajset vinarjev.«

Dekle: »Ah tako, saj sem si takoj mislila — bilo je tudi meni zelo težko — pisati mu pismo v slovo, ker moram vzeti drugega.«

Moderni otroci.

Dragička: »Mama, prosim te, sedi h klavirju in zaigraj kaj, da se bo moja punčika plesati učila.«

Mama: »Pusti me, sedaj nimam časa.«

Dragica: »Nimaš časa! Seveda roman čitati je potrebneje, kakor pa vzgoja tvojih otrok!«

Dve mladi usmiljenki prosita miloščine za svoje reveže ter potrkata tudi na vrata ugledne bogate dame.

»Milostna ne sprejema«, je odgovorila hišna, ki jima je odprla.

»Nič ne dé, če ne sprejema,« jej odgovori ponižno nabiralka, »glavna stvar je, da kaj da!«

On: »Gospica Vida! Slišal sem, da je poljub brez brk to, kar je mehko kuhano jajce brez soli. Ali je to res?«

Ona: »Tega Vam pa žal ne morem povedati, kajti nikdar v življenju še nisem — «...»

On: »No, no, no, gospica Vida!«

Ona: »Jedla jajca brez soli.«

Moder svet.

Čevljarski vajenec: »Ali imate kaj starih zemelj, mojster?«

Pek: »Imam, imam, dečko.«

Čevljarski vajenec: »Prav vam je, zakaj jih pa niste prodali, ko so bile frišne!«

Rešitev številnice.

40	15	25	25	20
30	15	30	20	30
35	15	35	5	35
15	45	10	25	30
5	35	25	50	10

Rešitev spomenika.

Strela udri iz višine, izdajalca domovine!

Rešitev magičnega križa.

	A	S	P					
	K	T	R					
	A	R	I					
A	K	A	D	E	M	I	J	A
S	T	R	E	L	O	V	O	D
P	R	I	M	O	R	S	K	O
	I	V	S					
	J	O	K					
	A	D	O					

Rešitev premikalnice.

AVSTRIJA,
SLOVENEK,
SAMOTAR,
SPOMENIK,
GLORIJA,
DOMOVINA,
SLOVENKA,
ALEKSANDRIJA,
NORMALK,
JESENICE,
POKRAJINA,
LAMBERGAR,
AKADEMIJA,
PEGAM,
KOSESKI,
SKLEP!